

NOVES

Poble de l'Urgellet —*Noves de Segre*— 15 k. al SO. de la Seu, un poc elevat, 2 k., a la dr. del riu.

Pron. nòbes (quasi *nòbis*) a Organyà (Casac. 1920), id. en les enqs. de 1962 en els pobles del voltant i a del mateix poble (xxxvii, 188, 190).

MENCIONS ANT. 839: *Nouas* Acta C. SdUrg. (amb var. *Noues* (ed. Pujol, n. 43); S. IX?: «prope via qui discurrit ad *Novas* --- *Verennetano* ---» (Berén) (*Cart. de Trespunts* 1-2, 27) que Baraut data cap a 839 en l'ed. d'aquest *Cart.* (sembla que es refereixi a la sospita d'inautenticitat que hom feia en *BABL* [849], potser vàlida només quant a la data); en l'ed. d'*Urgellia* (II, 84.5) imprimí «secus via que discurrit ad *Novas*», i hi afegeix: 948: *villa Novas*, 953: loco voc. *Novas*» ibid., p. 80); 974: «--- in chomit. Orgellensis, in villa q. vocant *Novas*» Hinojosa (*Reg. Señ. Cat.*, p. 76); 1071: *Novas* (MiretS., *Castellbò*, 315); 1094: *Noves* (*BABL* VI, 388); 1280: *Noves*, citat amb Santa Linya (*Cart. Tavèrnoles*, 193.19).

1519: «lo lloch de *Noves*» surt sovint en *Spill de Castellbò*: tenia batlle comú amb la vall d'Aguilar; s'hi detallen els límits del terme, que «de sol ixent va fins al flum de Segre e ---» (P^o 12r), i s'hi enumeren, com a llocs o masos de la vall: *La Guàrdia*, *Tresjovell*, *St. Julià*, *Osas*, *Enus*, *Spas(n)y*, *Conjuncta*, *Noves*, *Miravall*, *Bere<n>y*, *Argestus*, *Belpuy*, *Malgrat*, *La Planella* i Mas de *Cornellana* (P^o 13r^a i v^a).

HOMÒNIMS. A l'alt Empordà, nom antic d'un dels dos barris del poble de Garriguella. Una declaració testifical de béns a favor del monestir de Colera, amb data de 844, segurament antedatada (o forjada): «in Valle Leocarcaro --- eccl. de *Novas*» (Villan. *Vi. Lit.* XIII, 49): 982: *villa Novas* (*Cat. Car.* II, 243.4), deu ser el mateix que Villan. (*V. Lit.* XV, 239) data de 882. En regesta se citen «Sta. Eulàlia de *Noves*», «parròquia de *Novis*» en docs. de 1228, 1314, 1315 i 1320 (*BABL* IV, 487, 470, 469 i 478); 1362: «decima de *Garriguella* et de *Novis*» i parr. «Sta. Eulalia de *Novis*» (trad. del *Llibre Verd* (Alsuis, 142-3).

ETIM. Com veié M-Lübke (*BDC* XI, 18) és el mateix que l'adj. f. pl. *NOVAS*; dubtant si podria ser amb el sentit del ll. *novalis* 'artigues' (cf. art. *Novelitx* supra). Però és més versemblant que resulti d'un sobreebrentès de *VILLAS NOVAS* 'masos nous, llogarets nous' (cf. «*villa Novas*» en els docs. de 948, 974, 982 supra) i així ho revela el fet que en l'homònim es tracti d'un antic raval que es devia aglomerar posteriorment al barri principal del poble.

Aquesta etimologia no significa, però, que sigui un nom de creació tardana, almenys el de l'Urgellet. I per a la probabilitat d'identificar-lo amb la «mansio» «*ad Novas*» de l'itin. Antoni (252.3) i del Ravennate (309.4) V. l'art. *Àneu*.

És casual la coincidència amb l'indoeur. *NOBHA*

'humit', 'aigua' (Pok., *IEW*, 315-6) que ha donat diversos noms de rius europeus (Krahe, *Unsere ält. Flussnamen* 184). Potser no ho és el fet que una de les cases pairals més velles en el poble de Noves dugui (avui) el nom «*Cal Casanov*» (xxxvii, 191.8) potser reducció de *casal nou* si no és que abans s'hagués dit «*Casanous*» que podria venir de *CASA IN NOVIS* 'mas o cabana a Noves'.

Novesa, error per *Navesa* *Novellè*, V. *Novelda*

LA NUCIA

Poble valencià del Migjorn, entre Callosa i Benidorm, del qual és un poc més lluny, i uns 7 k. terra endins d'Altea.

Pron. la nusia; amb *u* (però el gentilici *nosiérs* o *nosiéros*, amb *o*) a diversos inf. d'Alacant i rodalia, J.M.G., 1935; també ho recordo així en general de les enqs. de 1963, en els pobles del voltant, i a la del poble mateix (xxxv, 10-16).

MENCIONS ANT. Manca en el *Rept.*, tot i que SSiv. diu que era una alq. que Jaume I va donar l'a. 1271 (a un cavaller català); i en temps del «Beato» era anex de Polop, amb 48 cases de moriscos. El 1404: «La Nucia de Polop» (en la nòmina dels sarraïns del Coll de Rates, *Misc. Fabra*, p. 224); 1445: els límits del terme de Callosa eren amb «--- terre vallis de Tàrbena, et te. --- de Albalat et *Vellaguarda* (ara *Altea*) et terminis et loci de *La Nucia*, et --- de *Altea* ['Altea la Vella'] qui est in te. *Calp*» (Salvà, *Callosa d'En S.* I, 28).

Figura en els censos de 1563 amb 25 focs de moriscos, i 29 el 1572 (Lapeyre, 43), però manca en el de 1602 i en el de Reglà (cens de 1609). En l'estat governamental de c. 1600: *La Nucia* 29 moriscos (*El Arch.* IV, 382a). C. 1640: Escolano escriu *Lanucia* (ed. 1879, II, 42). Cavanilles parla molt de les romanalles que hi troba de construccions romanes, i SSiv. publica una làpida que s'hi ha trobat. *Biblgr.* en *Lz. Vargas*, 1774. II, 70).

ETIM. Àràbiga sens dubte. En tot cas ve de l'arrel àràbiga *nzb* 'divertir-se, passejar-se'; concretament es deu tractar del mot mateix que significa 'lloc de platxeri' i 'passeig', o una seva variant vulgar, que tenim ben documentat en la forma *nuzāb*, en el llibre del Nouairi sobre Espanya, en Almakkarí i en els geògrafs p.p. De Goeje (Dozy, *Suppl.* II, 663a); amb el sentit de «amusement», en Abenhayan, «fête de plaisir» (en Abenalkhatib (*ba^cda an-nuzāb* 'enmig de divertiments'). Pròpiament era plural del subst. *nuzha* 'acció de divertir-se' (Abenhayan, Abenbatuta); algerià *nuzha* «agrément, jouissance, délassement» ben vocalitzat en Beaussier (p. 971b).

Només es podria vacil·lar quant a la forma i voca-